

Dosarul nr. 2rac-18/19

Instanța de fond: Judecătoria Cahul, sediul Cantemir – T. Berdilă

Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul – E. Dvurecenschii, N. Veleva, V. Movilă

DECIZIE

30 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Maria Ghervas

examinând recursul, declarat de către Gospodăria Țărănească „Gandrabur Petru”, reprezentată de avocatul Gheorghe Josu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Gospodăria Țărănească „Scutelnic Ion” împotriva Gospodăriei Țărănești „Gandrabur Petru” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere, penalității și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul, prin care s-a admis apelul declarat de către Gospodăria Țărănească „Scutelnic Ion”, s-a casat hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoria Cahul, sediul Cantemir, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii,

constată:

La 11 aprilie 2017 Gospodăria Țărănească „Scutelnic Ion” (în continuare GȚ „Scutelnic Ion”) a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Gospodăriei Țărănești „Gandrabur Petru” (GȚ „Gandrabur Petru”) cu privire la încasarea datoriei în sumă de 150 113,05 lei, dobânzii de întârziere în sumă de 75 114,10 lei, penalității în sumă de 135 101,74 lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat, că la 30 iulie 2014 a încheiat cu GȚ „Gandrabur Petru” un contract de împrumut nr. 02. ПД/2014. Prin acest contract s-a obligat să-i acorde GȚ „Gandrabur Petru” un împrumut bănesc în sumă de 139 000 lei.

La 31 iulie 2014 în contul GȚ „Gandrabur Petru” a fost transferată suma de 139 500 lei, însă din neatenție în ordinul de plată nr.73 din 31 iulie 2014 la destinația plății s-a indicat greșit temeiul transferului, fiind indicat ca plată pentru cumpărarea cerealelor. În realitate banii au fost transferați în calitate de împrumut, conform contractului de împrumut nr. 02. ПД/2014 din 30 iulie 2014, fapt confirmat

ulterior prin acordul adițional din 18 decembrie 2014 la contractul de împrumut nr.02. ПД/2014 din 30 iulie 2014, semnat de GȚ „Gandrabur Petru”.

Reclamanta a menționat că conform prevederilor contractului de împrumut nr. 02. ПД/2014 din 30 iulie 2014 debitorul urma să restituie suma împrumutată nu mai târziu de 30 septembrie 2014. Ulterior, prin acordul adițional din 18 decembrie 2014 s-a stabilit data restituirii împrumutului 30 ianuarie 2015. Debitorul urma să restituie suma în lei echivalentul a 7 435,02 euro sau 9 963,3 dolari SUA, în dependență de cursul valutar la ziua restituirii împrumutului.

La 03 februarie 2017 pentru a soluționa litigiul pe cale extrajudiciară a expediat debitorului GȚ „Gandrabur Petru” o pretenție, prin care a solicitat achitarea integrală a datoriei de bază în sumă de 7 435,02 euro (echivalent în lei), penalității contractuale și dobânzii de întârziere, în termen de 5 zile calendaristice din data primirii. Pretenția a fost ignorată de către GȚ „Gandrabur Petru”.

Prin urmare, la ziua înaintării acțiunii datoria constituie suma de 150 113,05 lei (echivalentul a 7 345,02 euro, conform cursului valutar BNM 20,19 lei pentru 1 euro la data scadenței 30 ianuarie 2015). Dobânda de întârziere pe perioada 30 ianuarie 2015 – 03 februarie 2017, total 795 zile – 75 114,10 lei, penalitatea de 0,5% pentru fiecare zi de întârziere, în temeiul pct.2.2 al contractului, pentru perioada 30 ianuarie 2015-04 aprilie 2017, ultimele 180 zile – 135 101,75 lei.

Prin hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătorei Cahul, sediul Cantemir a fost respinsă acțiunea GȚ „Scutelnic Ion” ca fiind neîntemeiată. (f.d.98, 105-110)

Prin decizia din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul s-a admis apelul declarat de GȚ „Scutelnic Ion”, s-a casat hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătorei Cahul, sediul Cantemir. S-a admis parțial acțiunea GȚ „Scutelnic Ion”. S-a încasat de la GȚ „Gandrabur Petru” în beneficiul GȚ „Scutelnic Ion” împrumutul în sumă de 139 000 lei, suma de 500 lei achitată suplimentar, dobânda de întârziere în sumă de 57 325, 28 lei, penalitatea în sumă de 120 930 lei și cheltuielile de judecată în sumă de 16 682, 15 lei. (f.d.132, 133-137)

La 11 septembrie 2018 GȚ „Gandrabur Petru”, reprezentată de avocatul Gheorghe Josu a declarat recurs împotriva deciziei din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul, solicitând casarea deciziei, cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, întoarcerea executării deciziei instanței de apel și încasarea cheltuielilor de judecată suportate în instanța de fond, apel și recurs. (f.d.147-149)

În motivarea cererii de recurs recurenta a invocat, că instanța de apel a interpretat în mod greșit legea și în acest sens a aplicat eronat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

La 15 noiembrie 2018 GȚ „Scutelnic Ion” a depus referință, solicitând ca cererea de recurs declarată de GȚ „Gandrabur Petru” să fie considerată inadmisibilă. (f.d.160-162)

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Cahul a fost pronunțată la 21 mai 2018, expediată participaților la proces prin intermediul oficiului poștal la 28 iunie 2018, conform copiei plicului anexat și ștampilei aplicate de oficiul poștal Cantemir, la 11 iulie 2018 plicul a ieșit din oficiul poștal. (f.d.138, 151)

În aceste circumstanțe recursul, declarat de către GȚ „Gandrabur Petru”, reprezentată de avocatul Gheorghe Josu la 11 septembrie 2018, se consideră depus în termen.

În conformitate cu art. 439, alin. (2) al Codului de procedură civilă după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 23 ianuarie 2019 a considerat recursul admisibil.

Articolul 441 Cod de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442, alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) Cod de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Verificând cele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de către GȚ „Gandrabur Petru” întemeiat și care urmează să fie admis din următoarele considerente.

La caz, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține, că GȚ „Scutelnic Ion” a depus o cerere de chemare în judecată împotriva GȚ „Gandrabur Petru” cu privire la încasarea datoriei în sumă de 150 113,05 lei, dobânzii de întârziere în sumă de 75 114,10 lei, penalității în sumă de 135 101,74 lei și a cheltuielilor de judecată, invocând că datoria rezultă din contractul de împrumut nr. 02. ПД/2014 din 30 iunie 2014.

Pârâtul GȚ „Gandrabur Petru” a negat caracterul datoriei ca rezultând din contract de împrumut, invocând că această datorie rezultă dintr-o înțelegere de vânzare-cumpărare a grâului, care până la urmă nu a fost realizată.

Din probele prezentate la dosar în raport cu argumentele părților, prevederile legii, Colegiul lărgit constată că între GȚ „Gandrabur Petru” și GȚ „Scutelnic Ion” există o datorie în sumă de 139 500 lei, care este probată prin ordinul de plată nr.73 din 31 iulie 2014.(f.d.11)

Reclamantul GȚ „Scutelnic Ion” a indicat că ordinul de plată nr.73 din 31 iulie 2014 este act accesoriu contractului de împrumut nr. 02. ПД/2014 din 30 iulie 2014.

Conform art. 867 Cod civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. Din esența normei de drept enunțate este de înțeles că contractul de împrumut reprezintă o înțelegere (acord) încheiată la momentul realizării acordului de voință asupra tuturor condițiilor esențiale, prin care împrumutătorul se obligă să dea în proprietate împrumutatului bani sau alte bunuri fungibile, iar ultimul se obligă să restituie aceeași sumă de bani sau bunuri de același gen, calitate sau cantitate.

Analizând contractul, la care face referire reclamantul, instanța de recurs observă că în materialele dosarului se conțin 2 variante ale acestui contract (f.d.9, 87)

GȚ „Gandrabur Petru” a confirmat că părțile au negociat încheierea unui contract de împrumut, dar nu au ajuns la un numitor comun.

Exemplarele contractului în două redacții distincte, anexate la materialele dosarului la f.d.9 și 87, confirmă faptul negocierii contractului de împrumut bănesc.

Astfel, la f.d.9 este anexat o variantă a contractului de împrumut nr. 02. ПД/2014 din 30 iulie 2014, potrivit căreia GȚ „Scutelnic Ion” își asumă obligația să acorde GȚ „Gandrabur Petru” un împrumut de 139 000 lei, în paranteză fiind scrisă cu litere suma de treizeci și cinci mii lei, dar în care lipsește semnătura administratorului GȚ „Scutelnic Ion”. Prin urmare acest document nu are puterea unui act juridic, nefiind semnat de ambele părți, dar nefiind certă nici suma împrumutului.

La f.d.87 este anexată o altă redacție a contractului de împrumut nr. 02. ПД/2014 din 30 iulie 2014, prin care GȚ „Scutelnic Ion” s-a obligat prin transfer bancar să acorde un împrumut GȚ „Gandrabur Petru” în sumă de 35 000 lei, sumă indicată atât cu cifre, cât și cu litere. Totodată, în compartimentul „Condițiile achitării” se indică că împrumutătorul acordă 139 000 lei, iar împrumutatul se obligă să achite suma de 139 000 lei.

Astfel, este evident că contractul conține clauze confuze. Fiind semnat de ambele părți, dar nefiind recunoscut de pârât ca executat, el urmează a fi interpretat de instanță.

Conform prevederilor art.725 Cod civil contractul trebuie interpretat pe principiile bunei-credințe. Contractul se interpretează după intenția comună a părților, fără a se limita la sensul literal al termenilor utilizați.

În conformitate cu prevederile art.732, alin. (2) Cod civil în caz de dubiu, contractul se interpretează în favoarea celui care a contractat obligația și în defavoarea celui care a stipulat-o. În toate cazurile, contractul se interpretează în favoarea aderentului sau a consumatorului.

Pornind de la prevederile legale, instanța de recurs, analizând contractul prezentat, observă că el poate fi apreciat reieșind din perspectiva executării obligației împrumutătorului de a transmite către împrumutat o anumită sumă de bani și că această obligație se execută prin transfer bancar. Părțile au negociat două sume: 35 000 lei și 139 000 lei. Reclamantul urma să probeze că a transferat la contul împrumutatului una din aceste sume. Un asemenea transfer bănesc nu a fost prezentat instanței.

GȚ „Scutelnic Ion” a susținut că a executat obligațiile sale contractuale și anume a transferat la contul GȚ „Gandrabur Petru” împrumutul acordat conform ordinului de plată nr.73 din 31 iulie 2014, dar greșit a transferat o sumă mai mare decât cea prevăzută în contract – 139 500 lei și greșit a indicat destinația plății „pentru grâu furajer”.

Instanța de recurs, analizând ordinul de plată nr. 73, observă că la 31 iulie 2014 GȚ „Scutelnic Ion” prin intermediul BC „Moldova –Agroindbank” SA, filiala Cantemir a transferat în contul GȚ „Gandrabur Petru” suma de 139 500 lei cu destinația plății „pentru grâu furajer, conform contractului nr.10 din 31 iulie 2014, inclusiv TVA-8pre 10 333,33 lei”.(f.d.21)

Deci, din conținutul ordinului de plată nu se desprinde că suma de 139 500 lei ar fi fost transferată de către GȚ „Scutelnic Ion” în contul GȚ „Gandrabur Petru” cu titlu de împrumut, la fel din acest înscris nu rezultă nici obligația ultimului de a restitui sumele primite. Mai mult, suma transferată include și TVA, ce demonstrează că este accesorie unui contract de vânzare-cumpărare și nu unui contract de împrumut.

În circumstanțele expuse, instanța de recurs consideră că contractul de împrumut nu a fost executat de reclamant și nu poate fi luat în calcul la soluționarea cererii de încasare a datoriei.

Argumentul reclamantului precum că contractul de împrumut se probează și prin acordul adițional din 18 decembrie 2014 (f.d.20) nu poate fi reținut de instanță ca confirmare a executării de către împrumutător a obligației de a da cu împrumut suma de 139 000 lei, ori această sumă trebuia transferată la contul împrumutatului.

La fel nu poate fi luat în calcul nici contractul de fidejusiune din 30 iulie 2014, care garantează executarea unui contract din 31 iulie 2014 cu nr.02/ ПГ.2014 (f.d.89), care nu este obiect al prezentului litigiu, ori în prezentul litigiu se discută contractul nr. 02. ПД/2014 din 30 iulie 2014.

Totodată, instanța de recurs constată existența unei obligații a GȚ „Gandrabur Petru” față de GȚ „Scutelnic Ion”, ori cu certitudine s-a constatat că de la contul GȚ „Scutelnic Ion” la contul GȚ „Gandrabur Petru” a fost transferată suma de 139 500 lei cu titlu de plată a grâului furajer, inclusiv TVA.

GȚ „Gandrabur Petru” în confirmarea existenței înțelegerii de vânzare-cumpărare a prezentat factura fiscală seria WA nr.0260107 din 31 iulie 2014 de livrare în adresa GȚ „Scutelnic Ion” a grâului în cantitate de 12 790 kg (f.80), care a fost anulată din motiv că GȚ „Scutelnic Ion” a refuzat recepționarea mărfii (f.d.80).

GȚ „Gandrabur Petru” nu a probat că urmare a refuzului de recepționare a mărfii a returnat suma transferată în avans de către GȚ „Scutelnic Ion” prin ordinul de plată nr.73 din 31 iulie 2014 .

GȚ „Scutelnic Ion” pretinde să i se întoarcă suma transmisă la contul pârâtei la data de 31 iulie 2014 și instanța consideră că în această parte pretenția reclamantului este întemeiată.

GȚ „Scutelnic Ion” nu a pus în întârziere pârâtul pentru a-i întoarce suma de 139 500 lei, achitată în avans pentru cumpărarea grâului, de aceea la caz nu sunt aplicabile dobânzi de întârziere sau penalități.

În conformitate cu art.94 alin. (1) Cod de procedură civilă instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Conform prevederilor art.82 Cod de procedură civilă cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

Colegiul lărgit reține că în legătură cu examinarea prezentului litigiu GȚ „Scutelnic Ion” a suportat cheltuieli pentru achitarea taxei de stat: 10 810 lei la depunerea cererii de chemare în judecată (ordin de plată nr.1 din 11 aprilie 2017, f.d.3); 8 108 lei la depunerea cererii de apel (ordin de plată nr. 8080955 din 19 ianuarie 2018, f.d.100).

Ținând cont de prevederile art.94 alin. (1) Cod de procedură civilă și de faptul că suma solicitată de către GȚ „Scutelnic Ion” se micșorează de la 360 328, 9 lei până la 139 500 lei, instanța de recurs consideră necesar de a încasa din contul GȚ „Gandrabur Petru” cheltuielile suportate în legătură cu achitarea taxei de stat: 4 185 lei pentru prima instanță, 3 138,75 lei pentru instanța de apel, în total 7 323,75 lei.

Cu referire la solicitarea recurentului GȚ „Gandrabur Petru” cu privire la dispunerea întoarcerii executării deciziei din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul, instanța de recurs conchide admiterea parțială a pretenției date.

În conformitate cu prevederile art.157, alin.(1) Cod de executare în cazul în care hotărârea executată se anulează și, după rejudecarea cauzei, se adoptă o hotărâre prin care acțiunea se respinge parțial sau integral ori o încheiere de încetare a procesului sau de scoatere a cererii de pe rol, instanța de judecată dispune din oficiu restituirea către pârât (debitor), din contul reclamantului (creditorului), a tot ceea ce s-a încasat în temeiul hotărârii anulate, precum și a cheltuielilor de executare.

Colegiul lărgit a constatat că la data de 03 iulie 2018 GȚ „Scutelnic Ion” a solicitat de la instanța de judecată eliberarea titlului executoriu privind executarea deciziei din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul și anume de încasare de la GȚ „Gandrabur Petru” în beneficiul GȚ „Scutelnic Ion” a împrumutului în sumă de 139 000 lei, a sumei de 500 lei achitată suplimentar, a dobânzii de întârziere în sumă de 57 325, 28 lei, penalității în sumă de 120 930 lei și cheltuielilor de judecată în sumă de 16 682, 15 lei, în total 334 437, 43 lei. (f.d.140) GȚ „Scutelnic Ion” a primit titlul executoriu la data de 18 iulie 2018 și l-a pus în executare silită la executorul judecătoresc Victor Cațer.(f.d.144)

Prin ordinul incaso nr. 125 din 20 august 2018 de la contul GȚ „Gandrabur Petru” la contul executorului judecătoresc Victor Cațer a fost încasată suma de 334 359,11 lei în scopul executării silite a titlului executoriu nr. 02-2ac-248-26022018 din 17 iulie 2018, emis de Judecătoria Cahul, sediul Cantemir.

Fiindcă decizia din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul este pasibilă casării cu adoptarea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii cu încasarea de la GȚ „Gandrabur Petru” a datoriei în sumă de 139 500 lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 7 323,75 lei, Colegiul lărgit conchide necesară întoarcerea parțială a executării deciziei din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul, cu dispunerea încasării din contul GȚ „Scutelnic Ion” în beneficiul GȚ „Gandrabur Petru” a sumei de 187 535, 36 lei (din suma achitată 334 359,11 lei – datoria încasată 139 500 lei - cheltuielile de judecată încasate 7 323,75 lei =187 535, 36 lei sumă necesară de a fi încasată).

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că instanța de fond și instanța de apel au stabilit circumstanțele pricinii, că nu este necesară verificarea suplimentară și administrarea de noi dovezi, însă au apreciat arbitrar probele administrate și au aplicat eronat normele de drept material, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de GȚ „Gandrabur Petru”, de a casa decizia din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul și hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoria Cahul, sediul Cantemir, de a emite o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii și de a decide întoarcerea parțială a executării.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Gospodăria Țărănească „Gandrabur Petru”, reprezentată de avocatul Gheorghe Josu.

Se casează decizia din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul, hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoria Cahul, sediul Cantemir, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Gospodăria Țărănească „Scutelnic Ion” împotriva Gospodăriei Țărănești „Gandrabur Petru” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere, penalității și a cheltuielilor de judecată.

Se emite o nouă hotărâre.

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Gospodăria Țărănească „Scutelnic Ion” împotriva Gospodăriei Țărănești „Gandrabur Petru” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere, penalității și a cheltuielilor de judecată.

Se încasează din contul Gospodăriei Țărănești „Gandrabur Petru” în beneficiul Gospodăriei Țărănești „Scutelnic Ion” datoria în sumă de 139 500 lei (o sută treizeci și nouă de mii cinci sute) lei și suma de 7 323,75 lei (șapte mii trei sute douăzeci și trei) lei 75 bani, cu titlu de cheltuieli de judecată. În rest pretențiile se resping.

Se dispune întoarcerea parțială a executării deciziei din 21 mai 2018 a Curții de Apel Cahul și se încasează de la Gospodăria Țărănească „Scutelnic Ion” în beneficiul Gospodăriei Țărănești „Gandrabur Petru” suma de 187 535,36 lei (o sută optzeci și șapte de mii cinci sute treizeci și cinci) lei 36 bani.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Maria Ghervas